

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ТОЛІНГОВІ ОПЕРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних кризових умовах функціонування важливим завданням для вітчизняного бізнес-арсеналу є пошук альтернативних зовнішніх механізмів та інструментів забезпечення свого економічного розвитку. Адаже на сучасному етапі значна частина національних товаровиробників характеризується гострим дефіцитом власних фінансових та сировинно-матеріальних ресурсів для забезпечення потреб виробничої діяльності, що призводить до зatoryжних простоїв виробничих потужностей, виникнення збитковості, масових звільнень працівників, тощо. Для вирішення означених проблем у вітчизняному підприємстві все частіше звертаються до запровадження толінгової співпраці із іноземним власником давальницької сировини, який забезпечує вітчизняне переробне підприємство не лише необхідними сировинно-матеріальними ресурсами, але й надає фінансову винагороду за виконані переробні роботи. За таких обставин відбувається відновлення призупиненої виробничої діяльності переробного підприємства, що служить підґрунтям для перспективного налагодження автономної виробничо-господарської діяльності та забезпечення економічного розвитку. При цьому слід зауважити, що ефективність реалізації толінгових операцій значною мірою залежить від адекватного врахування та оцінювання визначальних факторів впливу у толінговій сфері. У цілях формування систематизованого та різноаспектного уявлення про усю множину можливих факторів впливу на толінгові операції підприємства розроблено їхню комплексну типологію. Використання такої типології практиками бізнесу під час запровадження та реалізації толінгових операцій істотно полегшуватиме процеси ідентифікування та відбору пріоритетних факторів впливу у цій сфері, розроблення та прийняття рішень щодо використання можливостей сприятливих впливів чи протидії негативним впливам факторів, а також щодо доцільності започаткування та продовження толінгової взаємодії із контрагентом. Грамотне врахування усіх визначальних факторів впливу забезпечуватиме ефективність та результативність толінгових операцій для їх ключових суб'єктів.

На підставі вивчення спеціалізованої літератури та практики функціонування підприємств, що реалізують операції з давальницькою сировиною, розроблено комплексну типологію факторів впливу на толінгові операції за такими ознаками:

1. За середовищем формування:

- фактори, що впливають на толінгові операції із внутрішньоорганізаційного середовища;
- фактори, що впливають на толінгові операції із зовнішнього національного середовища;
- фактори, що впливають на толінгові операції із зовнішнього середовища країни контрагента.

2. За змістом: стан та рівень використання виробничих потужностей підприємства, фінансовий стан підприємства, стан сировинно-матеріального забезпечення підприємства, стан та рівень завантаження технологічно-майнової бази підприємства, стан соціально-кадрового забезпечення підприємства, маркетингові позиції підприємства, логістично-територіальні позиції підприємства, галузева приналежність підприємства, етап життєвого циклу підприємства, цілі та завдання підприємства, рівень розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства, стан сировинно-матеріальної бази в державі, особливості нормативно-правового регулювання толінгових операцій в державі, особливості роботи митних органів у сфері митного оформлення та контролю толінгових операцій, загальноекономічний стан в державі, соціальний стан в державі, військово-політичний стан в

державі, рівень міжнародної співпраці держави, географічно-територіальне розташування держави та регіону, стан інфраструктури в державі, стан та рівень розвитку галузі економіки.

3. За характером спонування до толінгової співпраці:

- мотивуючі фактори, котрі відображають конкретні мотиви здійснення толінгових операцій, тим самим спонукаючи підприємство до їхнього запровадження та подальшого здійснення;

- демотивуючі фактори, котрі вказують на недоцільність впровадження толінгових операцій за певним аспектом та продовження їхнього здійснення, тим самим спонукаючи підприємство до реалізації самостійної діяльності або пошуку інших форм взаємодії.

4. За суб'єктом впливу:

- фактори, що впливають на толінгові операції лише замовника;

- фактори, що впливають на толінгові операції лише виконавця;

- фактори, що впливають на толінгові операції як замовника, так і виконавця.

5. За напрямом впливу:

- фактори, що позитивно впливають на толінгові операції і таким чином полегшують їхнє здійснення;

- фактори, що негативно впливають на толінгові операції і таким чином гальмують їхнє здійснення.

6. За збалансованістю впливу:

- фактори, що впливають за одним напрямом на толінгові операції замовника та виконавця;

- фактори, що впливають за різними напрямками на толінгові операції замовника та виконавця.

7. За вагомістю впливу:

- фактори, що чинять істотний вплив на процес реалізації толінгових операцій;

- фактори, що чинять незначний вплив на процес реалізації толінгових операцій.

8. За рівнем керованості:

- керовані фактори, вплив яких може бути змінений суб'єктом толінгових операцій за допомогою реалізації цілеспрямованих заходів;

- некеровані фактори, вплив яких неможливо змінити, а суб'єкт толінгових операцій повинен адаптуватись до їхньої дії.

9. За тривалістю впливу:

- фактори довготривалого впливу, дія яких продовжується тривалий проміжок часу;

- фактори короткотривалого впливу, дія яких триває впродовж незначного проміжку часу.

10. За характером впливу:

- фактори прямого впливу, що очевидно та безпосередньо впливають на толінгові операції;

- фактори непрямого впливу, що чинять опосередкований вплив на толінгові операції через посередні ланки.

11. За обов'язковістю врахування:

- директивні фактори, які відображають зміни у нормативно-правовому регулюванні толінгу та є обов'язковими до врахування під час реалізації толінгових операцій;

- індикативні фактори, які свідчать про певні перетворення у середовищі реалізації толінгових операцій, однак враховуються суб'єктом толінгових операцій на власний розсуд.